

ZPŮSOBILOST K VÝKONU POVOLÁNÍ DĚTSKÉ SESTRY

Mgr. Alena Zouharová

Brno

Vstupem naší země do Evropské unie přistoupila Česká republika také k naplňování jejích požadavků týkajících se vzdělávání a kompetencí k výkonu nelékařských profesí. Z tohoto důvodu došlo k podstatným změnám legislativy upravujících způsobilost nelékařských zdravotnických povolání. Zcela se změnilo i začlenění povolání dětské sestry.

Právní norma, která ošetřovala způsobilost zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků ke zdravotnické profesi a která vycházela ze zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, tedy vyhláška č. 77/1981 Sb., pozbyla platnosti zněním vyhlášky MZ ČR č. 393/2004 Sb. Byla nahrazena u nelékařských profesí zákonem č. 96 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních).

V souvislosti s přijímáním kritérií Evropské unie k uznávání ošetřovatelských profesí v jejích členských zemích se Česká republika řídila především oborovými směrnici pro uznávání kvalifikace všeobecné sestry a poradní asistentky.

Proto zákon č. 96/2004 Sb., neuvádí dětskou sestru jako samostatné ošetřovatelské povolání.

Paragraf č. 5 tohoto zákona, konkrétně odstavce d) a f), říká, že odborné způsobilosti všeobecné sestry se nabývá také studiem diplomované dětské sestry, dětské sestry a dalších ošetřovatelských oborů podle dřívějších předpisů. To celé doplňuje v § 97 odstavci 3. „dnem 1. září 2004 pozbývají platnosti učební dokumenty studijních oborů diplomovaná dětská sestra (a dalších citovaných oborů), a to s účinností od prvního ročníku“. Jinými slovy je od uvedeného data zrušen obor diplomovaná dětská sestra (dětská sestra byla od roku 1997 vzdělávána jen na vyšších zdravotnických školách jako diplomovaná).

Změny týkající se výkonu nelékařské zdravotnické profese přinášejí nové nebo upravené požadavky na její výkon, tedy i nové povinnosti stanovené v zákoně pro jednotlivá povolání.

Nejvýznamnější změnou je podmínka pro vykonávání stanovených (v zákoně) povolání bez odborného dohledu, a to získáním osvědčení k výkonu profese bez odborného

dohledu a registrace v registru zdravotnických pracovníků (§ 66–72 a § 96 tohoto zákona). Výkon profese bez odborného dohledu je přesně definován v § 4, odstavci 3 „za výkon povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu.... se považuje výkon činností, ke kterým je zdravotnický pracovník způsobilý na základě indikace lékaře, zubního lékaře nebo farmaceuta a které provádí bez ohledu na přítomnost nebo dosažitelnost rady nebo pomoci lékaře,“ a prováděcí předpis (konkrétně vyhláška MZ ČR č. 424/2004 Sb.) stanoví činnosti, které zdravotnický pracovník může vykonávat i bez indikace lékaře.

Pokyny k žádosti o registraci zveřejňuje Ministerstvo zdravotnictví ČR na svých webových stránkách www.mzd.cz (pod heslem ošetřovatelství) nebo na svém novém portálu www.eukvalifikace.cz, rovněž jsou zveřejněny i s adresou zasílání žádostí na webových stránkách Národního centra ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, kde v současné době i registr sídlí: www.nconzo.cz.

Stejně jako předchozí právní norma (vyhl. MZ ČSSR č. 77/1981 Sb.), ukládá zákon č. 96/2004 Sb., povinnost celoživotního vzdělávání (§ 53) a uvádí (§ 54) formy celoživotního vzdělávání:

specializační vzdělávání, certifikované kurzy, inovační kurzy, odborné stáže v akreditovaných zařízeních, účast na školicích akcích, odborných konferencích, kongresech nebo sympozii (s odkazem na Zákoník práce, § 141a) a další formy – publikační činnost, pedagogickou (ne však jako povolání), vědeckou – výzkumnou činnost, samostatné studium odborné literatury.

Specializační vzdělávání po získání odborné způsobilosti nebo odborné a specializované způsobilosti je upraveno v § 55–60, včetně podmínky modulové podoby vzdělávacích programů pro ošetřovatelské profese. Uchazeč o studium podává žádost o zařazení do specializačního vzdělávání nebo vykonání atestační zkoušky přímo ministerstvu.

Specializační vzdělávání, certifikované kurzy nebo akreditované kvalifikační kurzy budou podle tohoto zákona probíhat v akreditovaných zařízeních se vzdělávacími programy zveřejněnými ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví (§ 45). Způsob a postup jejich ukončování upravuje vyhláška MZ ČR č. 394/2004 Sb.

O absolvování vzdělávání se vede průkaz odbornosti (§ 65 zákona).

Důležité údaje pro stávající nelékařské zdravotnické profese uvádí zákon v § 96:

- odstavec (1) pokud zdravotnický pracovník získal odbornou způsobilost nebo specializovanou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání podle dřívějších právních předpisů způsobem neodpovídajícím tomuto zákonu, přízná mu ministerstvo způsobilost podle tohoto zákona na základě jeho písemné žádosti
- odstavec (2) pomaturitní specializační studium a speciální průprava absolvované podle dosavadních právních předpisů se považují za specializační vzdělávání
- odstavec (3) specializovanou způsobilost mají též absolventi studia na vyšších zdravotnických školách (tedy i diplomovaná dětská sestra).

Ve zmocňovacím ustanovení tohoto zákona, § 90, je v odstavci (1) uvedeno, že „obory specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí stanoví vláda nařízením“ – nařízením vlády č. 463/2004 Sb. a jeho příloha, ve které najdeme v oborech specializačního vzdělávání všeobecné sestry označení odbornosti pro specializační obor ošetřovatelská péče v pediatrii – dětská sestra.

Náplň činnosti nebo také kompetence dětské sestry k výkonu specializovaného povolání jsou uvedeny v další právní normě ve vyhlášce MZ ČR č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. Její § 51 uvádí činnosti po získání specializované způsobilosti: odstavce:

- (1) dětské sestry
- (2) dětské sestry se zaměřením na ošetřovatelskou péči v dětské (a dorostové) psychiatrii
- (3) dětské sestry se zaměřením na herní aktivity a výchovnou péči
- (4) dětské sestry se zaměřením na ošetřovatelskou péči ve vybraných klinických oborech
- (5) dětské sestry se zaměřením na intenzivní péči v pediatrii
- (6) dětské sestry se zaměřením na intenzivní péči v neonatologii.

Z výše uvedeného textu vyplývá skutečnost, že s novou legislativou dochází k zásadním změnám v přípravě pro výkon specializovaného povolání dětské sestry, proto si dovoluji závěrem některá fakta zdůraznit:

1. podle § 5 zákona č. 96/2004 Sb. je zdravotnickým pracovníkem způsobilým k výkonu ošetrovatelského povolání bez odborného dohledu a na základě odborné způsobilosti všeobecná sestra. Její způsobilost se získává rovněž již absolvovanými studijními programy diplomovaná dětská sestra a dětská sestra. Dále zákon uvádí, že diplomovaná dětská sestra má specializovanou způsobilost.

2. podle nařízení vlády č. 463/2004 Sb., jeho přílohy, je dětská sestra označením odbornosti po získání specializace v ošetrovatelské péči v pediatrii
3. příprava kvalifikované dětské sestry podle nové legislativy tedy představuje:
 - po ukončení základní školy získání maturitní zkoušky na střední škole (4 roky),
 - studium 3–4 letého studijního programu všeobecné sestry na vyšší zdravotnické škole nebo bakalářské studium na vysoké škole (3–4 roky),
 - odbornou praxi podle Zákoníku práce. Paragraf 144 uvádí, že zaměstnavate-

lé zabezpečují absolventům středních a vysokých škol v pracovním poměru po úspěšném ukončení studia přiměřenou odbornou praxi. Celková doba odborné praxe nemá přesáhnout 2 roky.

- studium modulového programu specializačního vzdělávání, který bude zveřejněn ve Věstníku MZ a má trvat podle mezinárodně platných doporučení 2 roky.

Sečteme-li v jednotlivých oddílech uváděnou dobu přípravy dětské sestry po ukončení základní školy, vyjde nám celková délka 10–12 let.